

Årsrapport 2022

Stockholm Vatten och Avfall AB

Rapport från
stadsrevisionen

Dnr: RVK 2023/44

Den kommunala revisionen är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Stockholm stad granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt kommunfullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna, lekmannarevisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder och bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Granskningar som genomförs under året kan också publiceras som revisionsrapporter.

All rapportering finns på stadsrevisionens hemsida, start.stockholm/revision. Rapporterna kan också beställas från revisionskontoret, revision.rvk@stockholm.se.

Till

Stockholm Vatten och Avfall AB

Årsrapport 2022

Lekmannarevisorn har avslutat revisionen av Stockholm Vatten och Avfall ABs verksamhet under 2022.

Härmed överlämnas bifogad årsrapport till Stockholm Vatten och Avfall ABs styrelse för yttrande senast den 30 juni 2023. Av yttrandet bör det framgå vilka åtgärder som bolaget avser att vidta gällande revisionens rekommendationer.

Årets granskning har identifierat brister i den interna kontrollen bland annat i bolagets styrning och rapportering avseende projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA) samt hanteringen av allmänna handlingar. Vidare kvarstår tidigare års rekommendationer.

Michael Santesson
Lekmannarevisor

Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionskontorets granskningar.

Verksamhet och ekonomi

Stockholm Vatten och Avfall AB bedöms från ekonomisk synpunkt ha bedrivit verksamheten på ett tillfredsställande sätt. Vidare bedöms bolaget delvis ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Bedömningen grundar sig på att bolaget inte uppnår två av kommunfullmäktiges tre inriktningsmål. Inriktningsmålet ”En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt” uppfylls delvis. Målet omfattar ett stort antal uppdrag och mål avseende hållbarhet och miljö.

Under året har revisionskontoret genomfört granskningar som omfattat hållbar dagvattenhantering. Granskningen visar att staden bedriver ett arbete för att minska de negativa konsekvenserna av dagvattnets påverkan på vattenförekomster. Dock kan bl.a. det strategiska arbetet utvecklas.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen är att bolagets styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten har delvis varit tillräcklig. Av genomförda granskningar framgår bl.a. brister i bolagets styrning och rapportering avseende projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA) samt arbetet med offentlighetsprincipen.

Det finns delvis riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.

Exempelvis bör kännedomen om rutiner avseende allmänna handlingar öka inom bolaget och att det saknas kännedom om huruvida gallring sker av elektroniska handlingar.

Årets granskning av projektet SFA visar att bolagets rapportering och uppföljningsstruktur behöver utvecklas. Formell rapportering till bolagets styrelse och koncernstyrelsen behöver ske mer frekvent och bolaget bör införa en kvantitativ analys av effekt som risk har på projektets tidsplan och ekonomi.

Vidare kvarstår flera av tidigare lämnade rekommendationer från revisionskontoret, bl.a. att säkerställa följsamhet till dataskyddsförordningen och arbetet med investeringar.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Bolaget har delvis vidtagit åtgärder utifrån revisionens rekommendationer i föregående års granskningar. De rekommendationer som återstår att genomföra är bl.a. att bolaget att säkerställer sin efterlevnad av dataskyddsförordningen samt att bolaget slutför sitt utvecklingsarbete av styrning av projekt och investeringar

Innehåll

1. Årets granskning	1
2. Verksamhet och ekonomi	2
2.1 Verksamhetsmässigt resultat.....	2
2.2 Ekonomiskt resultat.....	3
2.2.1 <i>Finansiellt resultat</i>	4
2.2.2 <i>Investeringar</i>	5
3. Intern kontroll	6
4. Fördjupade granskningar.....	8
4.1 Hållbar dagvattenhantering - rapport 2022:9	8
4.2 Offentlighetsprincipen	9
4.3 SVOAs styrning av Stockholms framtida avloppsrening (SFA)	10
5. Uppföljning av tidigare års granskning	13
Bilaga 1 – Uppföljning av lämnade rekommendationer	14
Bilaga 2 – Bedömningskriterier	18

1. Årets granskning

Årligen prövar lekmannarevisorn om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhet och ekonomi
- Intern kontroll

Revisionen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, andra tillämpliga lagar, reglementet för stadsrevisionen, god revisionssed i kommunal verksamhet och utifrån bolagsordning samt fastställda ägardirektiv. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av bolagets verksamhet. Kriterier för bedömning redovisas i bilaga 2.

I rapporten redovisas resultat och bedömningar utifrån revisionsårets granskningar. En uppföljning av hur bolaget har åtgärdat rekommendationer i tidigare års granskning redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i bilaga 1.

Lekmannarevisorn för bolaget är Michael Santesson och suppleant är Bosse Ringholm. I granskningen har lekmannarevisorn biträttts av revisionskontoret. Granskningen har genomförts av granskningsansvarig Oskar Schulz med flera, vid revisionskontoret. Parallellt med lekmannarevisionen har revision utförts enligt aktiebolagslagen 9 kap. under ledning av auktoriserad revisor Jenny Göthberg vid EY.

Lekmannarevisorn granskar om bolaget sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Räkenskaperna granskas av den auktoriserade revisorn. Bolagets interna kontroll granskas både av lekmannarevisorn och av den auktoriserade revisorn. Under granskningsåret har planering, information och samverkan skett mellan lekmannarevisorn och den auktoriserade revisorn.

Årsrapporten har faktakontrollerats av bolaget.

2. Verksamhet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas granskning av om bolagets resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål och ägardirektiv samt om bolaget följt de beslut, riktlinjer, lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för bolaget. Vidare redovisas om bolaget har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.

2.1 Verksamhetsmässigt resultat

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) bedöms delvis ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Bedömningen grundar sig på granskning av bolagets redovisning och på de granskningar som genomförts under året.

Bolaget har redovisat resultat av beslutade mål. Redovisningen ger rimliga förutsättningar för att bedöma måluppfyllelse.

I bolagets rapportering redovisar bolaget att de delvis bidrar till att uppfylla två av fullmäktiges tre inriktningsmål. I likhet med förgående år uppnås inriktningsmålet ”En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt” delvis. Bolaget bedömer att fyra av sju kommunfullmäktiges verksamhetsmål som berör bolaget har uppfyllts. De resterande tre verksamhetsmålen redovisas som delvis uppfyllda.

Att inriktningsmålet ”En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt” uppfylls delvis hänförs till att verksamhetsmålet ”Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö” inte uppnås. Målet omfattar ett stort antal uppdrag och mål avseende hållbarhet och miljö. Till målet hör tio fullmäktigeindikatorer, av dessa bedömer bolaget att de uppfyller sex stycken. Målet omfattar exempelvis indikatorer som mäter arbetet med återvinning, energi-användning och produktion baserad på solenergi.

Precis som förgående år så når inte SVOA målet för el- och värme-produktion baserad på solenergi. Utfallet för året blev 0 MWh. Avvikelsen förklaras med att den befintliga solcellsinstallation på Lovö Vattenverk varit nedmonterad då taket behövde förstärkas. Av bolagets solcellsplan framgår att SVOA planerar att installera två nya solcellsanläggningar under 2023 och att det befintliga åter ska tas i bruk.

Indikatorn som mäter andel matavfall till biologisk behandling uppfylls inte. Även om det utsatta målvärdet inte nås visar årets resultat (31 procent) ett bättre resultat i jämförelse med förgående år (27 procent). I likhet med tidigare år förklaras avvikelsen främst bero på att sorteringsanläggning i Högdalen ännu inte tagits i drift.

I likhet med förgående år uppnår inte bolaget målvärdet för indikatorn ”Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användningen av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system”. Bolaget uppger att det pågår ett arbete med att uppdatera sina rutiner så att BVB implementeras under första halvåret 2023.

Inriktningsmålet ”En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden” uppnås delvis, vilket bl.a. hänförs till att bolaget inte når sitt ekonomiska resultat samt att årets investeringsnivå är lägre än budgeterat. Ytterligare information finns under avsnitt 2.2.

Under året har det skett entreprenörsskiften inom flera områden gällande avfallshämtning. Entreprenörsskiftena uppges enligt SVOA gett begränsade driftstörningar med låg kundpåverkan. Dock fick en tillträdande entreprenör en försenad fordonsleverans, varför avtalet fick skjutas upp med sex månader vilket medförde extra kostnader för SVOA med ca 9 mnkr. Mätning av reklamationer under året visar ett utfall på 0,18 procent vilket underskrider bolagets målvärde på 0,3 procent.

Revisionskontoret har under året granskat stadens förebyggande arbete för att hantera förorenat dagvatten. Granskningen visar att staden bedriver ett arbete för att minska de negativa konsekvenserna av dagvattnets påverkan på vattenförekomster. Dock visar granskningen att förutsättningarna för det strategiska arbetet kan utvecklas, bland annat genom en ökad erfarenhetsåterföring. Vidare behöver ansvarsfrågan förtydligas mellan stadens olika aktörer. Ytterligare information om granskningen finns under avsnitt 4.1.

Uppföljning av ägardirektiven ingår i bolagets rapportering och bolaget har formulerat aktiviteter och vissa fall indikationer till ägardirektiven. Revisionskontorets översiktliga uppföljning visar att bolaget i huvudsak genomfört aktiviteter kopplat till fullmäktiges ägardirektiv. Några avvikelser finns dock, bl.a. har komponentbrist medfört att inte flödesmätare kunnat kopplas upp som planerat.

Revisionskontorets granskning visar att det finns grund för bolagets målbedömning.

2.2 Ekonomiskt resultat

Bolaget bedöms ha bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

2.2.1 Finansiellt resultat

Revisionskontoret har granskat tertialrapporter och bokslut med inriktning på bolagets prognoser och resultat efter finansnetto samt investeringsutfall.

Bolaget redovisar följande utfall och avvikelser för år 2022:

Resultat (mnr)	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse 2022	Avvikelse 2022, %	Utfall 2021
Intäkter	3 000	3 064	64	2,1 %	2 745
Kostnader	2 927	-3 013	-86	2,9 %	-2 792
Varav av- och nedskrivningar	-526	-531	-5	1 %	-549
Finansnetto	-123	-136	-13	11 %	-101
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt	-50	-85	-35	-70 %	-148

Stockholm Vatten och Avfall AB resultat före bokslutsdispositioner och skatt uppgår till -85 mnr, vilket är i 35 mnr lägre än fullmäktiges resultatkrav. Avvikelsen beror bl.a. på ökade kostnader för entreprenader och skadeståndskostnader. Avvikelsen mellan fullmäktiges resultatkrav och utfall motsvarar ca 1,1 procent av omsättningen. I jämförelse med förra året har underskottet minskat med 63 mnr. Bolaget uppger att de genomfört besparingar under året inom bl.a. personal- och konsultkostnader.

Bolagets intäkter uppgår till 3 064 mnr, vilket är 64 mnr (2,1 procent) högre än budget vilket bl.a. förklaras med ökade volymer av matavfall och höjda taxor. Höjning av VA-taxan har inneburit ökade intäkter med 14 mnr i jämförelse med budget. Den höjda avfallstaxan har inneburit ökade intäkter med 49 mnr i jämförelse med budget.

Verksamhetens kostnader exkl. avskrivningar och finansiella poster uppgår till 2 482 mnr, vilket är 81 mnr (3 procent) högre än budget. De högre kostnaderna förklaras bl.a. med högre skadeståndskostnader än budgeterat om 55 mnr, vilket bl.a. härleds till ytterligare ersättningar orsakade av det höga regnflödet i maj-juni 2021. Vidare förklaras de ökade kostnaderna i jämförelse med budget med högre entreprenadkostnader (49 mnr) och kostnader för material, varor och kemikalier (29 mnr). Vilket främst beror på prishöjningar med anledning av det rådande världsläget.

Bolagets avskrivningar uppgår till 531 mnkr vilket är i linje med budget. Bolaget har en fortsatt hög investeringstakt vilket inneburit att aktiverade anläggningstillgångar gjort att avskrivningarna ökat med 24 mnkr. Dock har ändrade avskrivningstider för bl.a. huvudvattenledningar, från 50 år till 100 år, har inneburit en minskning med 31 mnkr av årets avskrivning.

Bolagets finansiella kostnader överstiger budget med 13 mnkr, vilket förklaras med en högre räntenivå under året än vid budgettillfället.

Jämfört med förgående år har intäkterna ökat med 319 mnkr, vilket främst förklaras med höjda taxor. Driftkostnaderna har ökat med 185 mnkr i jämförelse med förgående år. Vilket bl.a. förklaras med högre entreprenörskostnader och kostnader för skadestånd.

Bolaget har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

2.2.2 Investeringar

Investeringsverksamhet (mnkr)	Budget 2022	Utfall 2022	Avvikelse 2022	Budgetavvikelse 2021
SFA (Stockholms framtida avloppsrening)	1 417	1 369	-48	-88
Investeringar (inkl. SFA)	4 450	3 900	-551	-431

Stockholm Vatten och Avfalls ABs utfall för investeringsverksamheten avviker med 551 mnkr i förhållande till budget vilket motsvarar ca 12 procent. Avvikelsen förklaras av tidsförskjutningar inom flera större projekt.

SVOAs projekt SFA (Stockholms framtida avloppsrening) utgör koncernens största projekt och beräknas bli klart sista kvartalet 2029. Projektens indexuppräknade budget var under 2022 ca 10,5 miljarder.

Från SFA:s lägesrapporter under 2022 estimeras en fördyrning av projektet med mellan 11-14 procent. Vid 15 procent avvikelse ska kommunfullmäktige tillställas för beslut om reviderat genomförandebeslut. Kostnadsökningarna förklaras med betydande prisökning med anledning av världsläget. Enligt bolaget kommer projektet att överskrida gränsen på 15 procent. Ytterligare information om granskningen finns under avsnitt 4.3.

Bolaget har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas en granskning av bolagets interna kontroll. Av granskningen framgår bland annat i vilken utsträckning den interna kontrollen är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Vidare om det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner.

Den samlade bedömningen är att bolagets styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten har delvis varit tillräcklig. Av genomförda granskningar framgår bl.a. brister i bolagets rapportering avseende projektet Stockholms framtida avloppsrening (SFA) samt arbetet med offentlighetsprincipen. Ytterligare information finns under avsnitt 4.2 och 4.3. Årets uppföljning visar även att det kvarstår åtgärder för bolaget att vidta för att säkerställa följsamhet till dataskyddsförordningen.

SVOA har ett ledningssystem (Kompassen) där bolagets olika kärnprocesser tydliggjorts och dokumenterats där det framgår bl.a. rutiner, styrdokument, processbeskrivningar och vem som är ansvarig. Årets granskning visar dock behov av att tydliggöra ansvar och befogenheter vid hantering av allmänna handlingar samt arkivorganisation. Det framkommer av granskningen att bolaget inte regelbundet värderar sin information och saknar kännedom om huruvida gallring sker av elektroniska handlingar. Genomförd stickprovsgranskning visar bristande skyndsamhet vid utlämnande av allmänna handlingar. Mer information om granskningen redovisas under avsnitt 4.2.

Årets granskning av projektet SFA visar att bolagets rapportering och uppföljningsstruktur behöver utvecklas. Formell rapportering till bolagets styrelse och koncernstyrelsen har skett ungefär vartannat år samt tre gånger per år till projektet styrgrupp. Enligt styrdokument ska rapportering till dessa tre beslutande forum ske mer frekvent. Enligt revisionskontoret finns en risk i att lågfrekvent rapportering begränsar styrande organs möjlighet till insyn i projektet och därtill möjligheten att vidta åtgärder ifall detta bedöms vara nödvändigt. Vidare visar granskningen att projektet, i enlighet med direktiv, bör införa en kvantitativ analys av effekt som risk har på projektets tidsplan och ekonomiska prognos. Ytterligare information om granskningen finns under avsnitt 4.3.

Revisionskontorets granskning av investeringsprojekt från 2020 visade bl.a. brister av arbetet med avtalsuppföljning och korrekt hantering av investeringsärenden. Bolaget uppger att ett utvecklingsarbete har påbörjats och kommer att implementeras under 2023.

Det finns delvis riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs. Dock finns utvecklingsområden, exempelvis behöver kännedomen om rutiner avseende allmänna handlingar öka inom bolaget. Under 2021 genomförde revisionskontoret en granskning av SVOAs följsamhet till dataskyddsförordningen. Årets uppföljning visar att det påbörjats ett utvecklingsarbete för att åtgärda de identifierade bristerna, dock har detta arbete ännu inte gett full effekt. Exempelvis saknas fortfarande systematik sett till att inventera och uppdatera registerförteckningen samt avseende ansvarsfördelningen för arbetet med informationsklassificeringar (se bilaga 1).

SVOA genomför årliga analyser som fångar upp väsentliga risker samt beskriver hur de ska hanteras. Styrelsen har antagit en internkontrollplan där de fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker. De identifierade riskerna enligt den interna kontrollplanen följs upp systematiskt och fortlöpande. Enligt uppgift har de avvikelser som hittills påträffats dokumenterats och åtgärder har föreslagits.

Vid en tidigare granskning av bolagets arbete med att följa upp avfallsentreprenader framgick brister i uppföljning och kontroll. Årets uppföljning visar att bolaget vidtagit åtgärder och utvecklat sina rutiner och kontroller i arbetet med att motverka oegentligheter (se bilaga 1).

4. Fördjupade granskningar

4.1 Hållbar dagvattenhantering - rapport 2022:9

Revisionskontoret har granskat stadens förebyggande arbete för att hantera dagvatten ur ett miljöperspektiv. Granskningen finns i sin helhet på stadsrevisionens hemsida, start.stockholm/revision.

Den samlade bedömningen är att staden bedriver ett arbete för att minska de negativa konsekvenserna av dagvattnets påverkan på vattenförekomster. Det kan dock konstateras att målen om god ekologisk och kemisk status till 2027 är svåra att uppnå.

Förutsättningarna för det strategiska arbetet kan utvecklas, bland annat genom en utökad erfarenhetsåterföring.

Det finns en organisation för att omhänderta dagvattenfrågan i de processer som anses kunna ha påverkan på vattenkvaliteten. Det arbete som pågår mellan trafiknämnden, exploateringsnämnden och SVOA för att klargöra otydligheter i ansvarsfrågan behöver dock slutföras snarast. Detta för att möjliggöra för ökad effektivitet i dagvattenhanteringen.

Åtgärder vidtas för att minska dagvattnets påverkan på sjöar och vattendrag och det finns etablerade former för samverkan inom staden. Det saknas en stadsövergripande bild av hur prioritering av åtgärder som avser bidra till en hållbar dagvattenhantering sker, vilket kan riskera att de mest väsentliga åtgärderna inte vidtas först.

Revisionskontoret anser vidare att det inom staden finns behov av att utveckla möjligheterna för kompetensutveckling och kunskapsöverföring kopplat till frågor som rör dagvattenhantering.

Uppföljning av arbetet för att nå miljö kvalitetsnormerna och god vattenstatus sker på flera olika sätt. Utvärdering av genomförda insatser sker dock i begränsad omfattning.

Dagvattenfrågan är komplex. Ingen verksamhet har ensam rådighet över utvecklingen inom området. En stadsövergripande utvärdering av stadens samlade arbete för att nå en hållbar dagvattenhantering är enligt revisionskontorets mening av värde för det fortsatta utvecklingsarbetet.

Bolaget rekommenderas att:

- I samråd med kommunstyrelsen se över möjligheten att stärka stadens samordning vid prioritering av åtgärder.
- I samråd med berörda nämnder utveckla formerna för kunskapsöverföring och kompetensutveckling kopplat till dagvattenfrågan.

- I samråd med kommunstyrelsen utvärdera stadens samlade arbete för att nå en hållbar dagvattenhantering.

4.2 Offentlighetsprincipen

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om SVOA har rutiner och arbetssätt som säkerställer rätten att ta del av allmänna handlingar. Granskningen har omfattat tretton av stadens kommunala bolag. Granskningen har genomförts genom intervju med representanter från arkivorganisationen, dokument-granskning samt stickprov av utlämnande av handling från en av bolagets funktionsbrevlådor.

Genomförd granskning visar att bolaget har upprättat en arkivorganisation, men att den bör utvecklas avseende fördelning av ansvar och befogenheter. Det saknas även systematiska arbetssätt för hantering och utlämnande av allmänna handlingar. Vidare behöver kännedomen om rutiner avseende allmänna handlingar öka inom bolaget.

Bolaget har fastställt en ansvarsfördelning avseende hanteringen av allmänna handlingar och arkiv i enlighet med stadens arkivregler. I arkivreglerna rekommenderas att stora bolag utser arkivombud på varje avdelning/enhet och det framhålls att det är särskilt viktigt för geografiskt åtskilda enheter från bolagets centrala administration. Dokumentansvariga finns utsedda i varierande utsträckning vid bolagets enheter och inom vissa projekt. Bolaget uppger att det inte sker någon strukturerad samordning mellan utsedda dokumentansvariga och den centrala arkivorganisationen. Detta kan medföra att förändringar i bolagets verksamhet som påverkar hantering av allmänna handlingar inte kommer ansvarig för arkiv till känna.

Arkivfunktionen kontrollerar i huvudsak hantering av allmänna handlingar i bolagets diarieföringssystem. Bolaget anger att det inte sker någon systematiskt kontroll av att hantering och registrering i verksamhetssystem som i huvudsak handhas av andra delar av bolaget. Under granskningen har bland annat framkommit att hanteringen av allmänna handlingar i bolagets kundtjänstsystem inte sker i enlighet med stadens arkivregler, att hanteringen behöver ses över och ansvarsfördelning avseende systemet tydliggöras.

Stadens arkivregler framhåller att hantering av allmänna handlingar ska styras och planeras. Detta ska bland annat göras genom bolagets informationsredovisning. Informationsredovisningen är en samlad redogörelse över bolagets information och hur den löpande ska hanteras. Den ska hållas aktuell och uppdaterad. Granskningen visar att bolaget delvis har upprättat en informationsredovisning i enlighet med stadens arkivregler, då bolaget bland annat saknar en

fullständig bevarandeförteckning. Bolaget uppger att arbete pågår för att uppdatera informationsredovisning, samt fastställa systematiska arbetssätt.

Vidare framgår av stadens arkivregler att bolaget ska ta ställning till vilken information som ska finnas kvar och vad som kan gallras. Detta i syfte att skapa en begriplig och ändamålsenlig struktur i bolagets informationsmängd och underlätta för framtida återsökning av handlingar. Senaste gallringsbeslutet fattades 2011 och avser endast Stockholm Vattens digitala handlingar. Det framkommer av granskningen att bolaget inte regelbundet värderar sin information och saknar kännedom om huruvida gallring sker av elektroniska handlingar.

Av tryckfrihetsförordningen framgår att var och en har rätt att ta del av allmänna handlingar samt att en begäran ska behandlas skyndsamt. Granskningen visar på fall av bristande skyndsamhet.

Bolaget rekommenderas att:

- Komplettera informationsredovisningen så den uppfyller kraven i stadens arkivregler.
- Säkerställ att informationshanteringen i bolagets verksamhetssystem sker i enlighet med stadens arkivregler.
- Säkerställa fortlöpande värdering av information ur ett bevarande- och gallringshänseende.
- Säkerställa att utlämnande av allmän handling sker skyndsamt.

4.3 SVOAs styrning av Stockholms framtida avloppsrening (SFA)

En granskning har genomförts, med stöd av konsult, av Stockholms framtida avloppsrening (SFA). Syftet med granskningen har varit att bedöma den övergripande styrningen, med fokus på om rapportering och ekonomistyrning är ändamålsenlig och utförts i enlighet med beslut och etablerade riktlinjer samt instruktioner.

SFA är ett strategiskt viktigt projekt för SVOA och Stockholms Stad. Arbetet med SFA påbörjades 2013 och beräknas slutföras 2029. Projektets budget är i dagsläget ca 10,5 miljarder kronor (indexuppräknad april 2022).

Granskningen visar att SFAs rapportering till viss del efterlever beslut och etablerade riktlinjer och instruktioner avseende innehåll i styrgruppsrapportering. Dock efterlever projektet inte krav på frekvens avseende rapportering.

Formell rapportering till koncernstyrelse och till styrelse i SVOA sker ca vartannat år och kompletteras med muntlig redogörelse ca tre gånger per år till politisk referensgrupp. Rapportering till projektets styrgrupp görs ca tre gånger per år. Enligt genomförandebeslutet ska rapportering till samtliga dessa beslutande forum ske oftare. Exempelvis ska SVOAs styrelse erhålla rapport minst två gånger per år. Givet projektets omfattning och betydelse för SVOA och för Stockholm Stad är det av vikt att SVOAs styrelse och koncernstyrelsen mer frekvent tar del av information om projektet. Vidare visar granskningen att rapporteringen till styrelsen inte innehåller en bedömning av den totala riskbildens effekt på projekts förmåga att leverera inom tid och budget. Lågfrekvent rapportering och avsaknad av en bedömning av effekten av projektets riskbild av tid och budget begränsar dessa styrande organs möjlighet till insyn i projektet och vidtagande av åtgärd om styrelsen bedömer det vara nödvändigt.

Granskningen noterar även att enbart ett av de befintliga nyckeltalen i projektets rapportering presenteras visuellt med tidsseriedata. Övriga befintliga nyckeltal skulle vara möjliga att presentera i form av tidsseriedata.

Från projektets lägesrapporter framhålls risken att projektet kommer överskrida sin budget vilket även bekräftas från genomförda intervjuer. Bolaget uppger bl.a. att detta beror på prisökningar och stigande räntekostnader. Det noteras även att projektet riskreserv var förbrukad redan år 2020. Att reserven är nere på noll innebär att framtida ökade eller tillkommande kostnader p.g.a. risk och oförutsedda händelser kommer att slå direkt på projektets slutkostnad och därmed får projektet svårt att hålla sig inom budget.

Granskningen visar att projektets reserv har varit en kombinerad reserv för risk (osäkerhet) och tillkommande aktiviteter. Praxis vid upprättande av reserv i en projektbudget är att separera reserv för risk och reserv för tillkommande aktiviteter. Detta är att föredra då det underlättar en renodlad styrning av riskreserven samtidigt som reserven för tillkommande kan hanteras separat från riskreserven och i enlighet med projektets process för ändringshantering.

Riskreserven har inte varit kopplad till olika aktiviteter i projektets tidplan. En koppling till aktiviteter är att föredra då det underlättar beräkning av riskreservens storlek samt styrning av när och hur medel från riskreserven ska/kan nyttjas.

Vidare noteras det i granskningen att projektets riskhanteringsfunktion inte har involverats i arbetet med utformning eller hantering av projektets riskreserv.

Vidare visar granskningen att projektets rapportering till styrelsen inte innehåller en bedömning av den totala riskbildens effekt på projekts förmåga att leverera inom tid och budget. En beskrivning av den totala riskbildens effekt på projekts förmåga att leverera inom tid och budget skulle tydliggöra vilken påverkan riskbilden har för projektet och dess genomförande.

Granskningen visar att projektet har en etablerad mognad inom ekonomi-, tid- och riskhantering. Dock kan befintliga arbetssätt och prognoser kompletteras med hjälp av kvantitativa analysmetoder, utan att genomgå samtliga de steg och arbetsmöten som utgör grunden i successivprincipens metodik. Detta i syfte att utforma en ökad förståelse för hur risk påverkar projektets förmåga att leverera i tid och inom budget och att bistå styrgrupp, styrelse och koncernstyrelse med denna information.

Granskningen visar även att samarbetet mellan projektets tre funktioner ”Ekonomi”, ”Risk” och ”Tidsplanering” är begränsat vilket reducerar möjlighet för projektet att leverera en kvantitativ analys av effekten av risk på projektets tid och kostnad så som projektdirektivet anger. De tre funktionerna har inga gemensamma möten där de koordinerar arbetet med varandra, säkerställer att alla har uppdaterad och korrekt information, eller samarbetar i att väva in till exempel rådande riskinformation i arbetet med tidsplanering eller utformning av prognoser.

Bolaget rekommenderas att:

- Att öka frekvens i avrapportering till såväl projektets styrgrupp, styrelsen i SVOA, samt koncernledning.
- Att uppdatera avsnitt om risk i lägesrapporterna till att även innehålla en bedömning av effekten av aktuell risk-exponering på projektets förmåga att leverera enligt tid och budget.
- Att visualisera befintliga nyckeltal som tidsserier i bolagets rapportering till styrgrupp och styrelse.
- Att verka för att återupprätta en projektreserv.
- Att ta fram och löpande redovisa en kvantitativ analys av effekten av osäkerhet/risk på projektets prognos avseende ekonomi och tid samt tillställa resultatet till SVOAs styrelse.
- Att öka graden av samverkan och koordinering mellan de tre funktionerna Ekonomi, Risk och Tidsplanering.

5. Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av bolagets verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionen gör årligen uppföljningar för att bedöma om bolaget har vidtagit åtgärder utifrån tidigare lämnade rekommendationer. Rekommendationer som följts upp under 2022 redovisas i bilaga 1.

Uppföljning visar att bolaget delvis har vidtagit åtgärder utifrån revisionens rekommendationer. De rekommendationer som återstår att genomföra är bl.a. att bolaget säkerställer sin efterlevnad av dataskyddsförordningen samt att bolaget slutför sitt utvecklingsarbete av styrning av projekt och investeringar.

Bilaga 1 – Uppföljning av lämnade rekommendationer

Årlig och fördjupad granskning

Års-rapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/delvis/nej)	Kommentar
År 2019	<p>Granskning av uppföljning av avfallsentreprenad</p> <p>Förtydliga kraven på entreprenörens uppföljning och kontroll samt förebyggande arbete avseende svart-/gråhämtning.</p> <p>Utveckla det interna arbetet med uppföljning och kontroll för att motverka förekomst av svarta/gråa tjänster.</p> <p>Utveckla samverkan med stadens miljöförvaltning avsv.svarthämtning etc.</p>	Ja	<p>Årets uppföljning visar att bolaget förtydligat kraven på entreprenadernas uppföljning och kontroll samt utvecklat sin egna interna kontroll avseende uppföljning av avfallshämtning.</p> <p>Vidare har samverkan med miljöförvaltningen utvecklats efter att ha legat på is under pandemin.</p> <p>Rekommendationerna bedöms som åtgärdade.</p>
År 2019	<p>Stadens vattenförsörjning vid störningar</p> <p>Genomföra övningar av nödvattenrutinen i sin helhet med regelbundna intervall där även mottagarsidan involveras.</p>	Ja	<p>I slutet av 2022 genomförde bolaget en övning av nödvattenrutinen. Utvärderingen visade att övningen fungerade bra och ett antal utvecklingsområden identifierades och förbättringsåtgärder togs fram.</p> <p>Rekommendationen bedöms som åtgärdad.</p>
År 2020	<p>Investeringsprojekt, upphandlingar och tilläggsbeställningar</p> <p>Säkerställa att direktupphandlingar sker i enlighet med lagstiftningen och att relevant underlag finns dokumenterade.</p> <p>Säkerställa att de interna riktlinjerna följs gällande beslut och attestordning av investeringsbeslut.</p> <p>Upprätta fullständigt dokumenterade rutinbeskrivningar för genomförande och uppföljning av ÅTA-beställningar.</p> <p>Utveckla en tydlig struktur avseende avtalsuppföljning för alla inköp och upphandlingsavtal.</p>	Se kommentarsfält	Rekommendationerna följs upp 2023.
År 2020	<p>Hantering av felanmälningar, synpunkter och klagomål</p> <p>Bolaget rekommenderas att säkerställa att det pågående utvecklingsarbetet avseende processer och rutiner för hantering av felanmälningar slutförs och implementeras.</p>	Se kommentarsfält	Rekommendationerna följs upp 2023.

Årsrapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/delvis/nej)	Kommentar
År 2021	<p>Granskning av bolagets ärendehantering</p> <p>Bolaget rekommenderas att fatta beslut utifrån respektive bolags verkliga ansvarsområde och inte i varandras.</p> <p>Utvärdera respektive styrelses arbete samt VDs arbete årligen i enlighet med SKRs rekommendationer.</p> <p>Dokumentera hur jävssituationer ska identifieras, bedömas och hanteras.</p>	Ja	<p>Bolaget har vidtagit åtgärder för att säkerställa att beslut fattas i rätt bolag.</p> <p>Vidare har Stadshus AB tagit fram en styrelseutvärdering under hösten 2022 som skickats ut till de kommunala bolagen.</p>
År 2021	<p>SVOAs hållbarhetsarbete</p> <p>Säkerställa att arbetet för en mer systematisk uppföljning av ställda miljökrav i upphandlingar implementeras fullt ut</p>	Delvis	Följs upp under 2023
År 2021	<p>Granskning av följsamhet till dataskyddsförordningen</p> <p>Säkerställa utveckling av styrning och uppföljning av arbetet med att efterleva dataskyddsförordningen, så som dataskyddsombudets oberoende, personuppgifts-biträdesavtal och konsekvensbedömningar.</p> <p>Säkerställa ett systematiskt och regelbundet arbete med inventering av personuppgiftsbehandlingar för att hålla registerförteckningen uppdaterad och aktuell.</p> <p>Säkerställa att samtliga informationstillgångar informationssäkerhetsklassificeras efter behov och minst årligen.</p> <p>Säkerställa att det finns tillräcklig kunskap och kompetens gällande hantering av personuppgifter hos samtliga medarbetare.</p>	Delvis	<p>Under året har bolaget inlett ett utvecklingsarbete både sett till informationssäkerhet och dataskydd. Vid granskningstillfället har dataskyddsombudet ännu inte granskat innehållet i registerförteckningen men uppger att det nu finns en bättre överblick än tidigare. Bolaget uppger att systematik fortfarande saknas både sett till att inventera och uppdatera registerförteckningen samt avseende ansvarsfördelningen för arbetet med informationsklassificeringar. Under året har 7-8 nya informationstillgångar klassificerats, men eftersom ingen systematisk inventering gjorts går inte att bedöma hur många system som finns totalt.</p> <p>Ett förtydligande behövs för att det operativa ansvaret ska framgå, då dataskyddsombudet nu uppdaterar förteckningen. Rollfördelningen i arbetet med att uppdatera registerförteckning och att genomföra informationsklassningar löpande framgår enligt uppgift i bolagets lokala tillämpningsanvisningar för informationssäkerhet, som tagits fram under året men vid granskningstillfället ännu inte beslutats om.</p> <p>Kompetenshöjande insatser under året har genomförts i form bolagsgemensamma dragningar från dataskyddsombud och informationssäkerhetssamordnare samt en fördjupad utbildning till IT-avdelningen avseende personuppgiftsincidenter. Däremot kan bolaget ännu inte följa upp stadens obligatoriska utbildningar för att säkerställa att samtliga medarbetare genomgått dessa.</p> <p>De fyra rekommendationerna bedöms kvarstå.</p>

Årsrapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/delvis/nej)	Kommentar
<p>År 2022</p>	<p>SVOAs styrning av Stockholms framtida avloppsrening (SFA)</p> <p>Öka frekvens i avrapportering till såväl projektets styrgrupp, styrelsen i SVOA, samt koncernledning.</p> <p>Uppdatera avsnitt om risk i lägesrapporterna till att även innehålla en bedömning av effekten av aktuell riskexponering på projektets förmåga att leverera enligt tid och budget.</p> <p>Visualisera befintliga nyckeltal som tidsserier för att ytterligare underlätta för läsaren att förstå hur nyckeltalen förändras över tid.</p> <p>Verka för att återupprätta en projektreserv.</p> <p>Ta fram och löpande redovisa en kvantitativ analys av effekten av osäkerhet/risk på projektets prognos avseende ekonomi och tid samt tillställa resultatet till SVOAs styrelse.</p> <p>Öka graden av samverkan och koordinering mellan de tre funktionerna Ekonomi, Risk och Tidsplanering.</p>	<p>Se kommentarsfältet</p>	<p>Följs upp kommande år.</p>
<p>År 2022</p>	<p>Offentlighetsprincipen</p> <p>Komplettera informationsredovisningen så den uppfyller kraven i stadens arkivregler.</p> <p>Säkerställ att informationshanteringen i bolagets verksamhetssystem sker i enlighet med stadens arkivregler.</p> <p>Säkerställa fortlöpande värdering av information ur ett bevarande- och gallringshänseende.</p> <p>Säkerställa att utlämnande av allmän handling sker skyndsamt</p>	<p>Se kommentarsfält</p>	<p>Följs upp kommande år.</p>

Revisionsrapport

Revisionsrapport	Rekommendation	Åtgärder vidtagits (Ja/delvis/nej)	Kommentar
Nr 9/ 2022	<p>Hållbar dagvattenhantering</p> <p>I samråd med kommunstyrelsen se över möjligheten att stärka stadens samordning vid prioritering av åtgärder.</p> <p>I samråd med berörda nämnder utveckla formerna för kunskapsöverföring och kompetensutveckling kopplat till dagvattenfrågan.</p> <p>I samråd med kommunstyrelsen utvärdera stadens samlade arbete för att nå en hållbar dagvattenhantering</p>	Se kommentarsfältet	Tidigast 2024.

Bilaga 2 – Bedömningskriterier

Nedan redovisas de kriterier som ligger till grund för gjorda bedömningar. Bedömningarna avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Analysen i rapporten är underlag till lekmannarevisorns slutliga bedömning av bolaget. Lekmannarevisorn kan rikta anmärkning till en styrelseledamot eller VD.

Detta redovisas i bolagets granskningsrapport.

Verksamhet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att bolaget har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten.

Bedömningskriterier

Bolaget:

- Har ett resultat som är förenligt med fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer.
- Har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Har bedrivit verksamheten enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Bedömning:

Bedömningen ges utifrån en tregradig skala, i allt väsentligt tillfredsställande, delvis tillfredsställande eller inte tillfredsställande.

I allt väsentligt tillfredsställande	Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer behöver åtgärdas.
Delvis tillfredsställande	Bedömningskriterier bedöms delvis uppfyllda. Påpekade brister behöver åtgärdas utifrån lämnade rekommendationer.
Inte tillfredsställande	Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av styrelse, bolagsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs. Det lämnas en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten.

Bedömningskriterier

Bolaget:

- Har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.
- Har en organisation med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Följer systematiskt och fortlöpande upp ekonomi och verksamhet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Genomför riskanalyser som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås. Styrelsen har i en internkontrollplan fastställt vilka åtgärder som ska hantera prioriterade risker.
- Har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Följer upp den interna kontrollen systematiskt och fortlöpande.
- Har en rapportering som ger en aktuell, rättvisande och tillförlitlig information om verksamhet och ekonomi.

Bedömning

Bedömningen ges utifrån en tregradig skala, i huvudsak tillräcklig, delvis tillräcklig eller inte tillräcklig.

I huvudsak tillräcklig	Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Det kan förekomma mindre avvikelser. Ev. rekommendationer behöver åtgärdas.
Delvis tillräcklig	Bedömningskriterierna bedöms delvis uppfyllda. Påpekade brister behöver åtgärdas utifrån lämnade rekommendationer.
Inte tillräcklig	Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga brister som behöver åtgärdas så fort som möjligt utifrån lämnade rekommendationer.